

واکاوی معیار و میزان جبران خسارت معنوی

جمشید میرزایی^۱، بهنام تیرافکن^۲

^۱ استاد یار دانشگاه، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد خرم آباد (نویسنده مسئول)

^۲ قاضی دادگستری، دانشجوی دکتری حقوق خصوصی

چکیده

جبران خسارات معنوی با توجه به ماهیت این نوع خسارات، ویژگی‌های خاص خود را دارد به گونه‌ای که علاوه بر دشواری ارزیابی مالی، دارای چنان تنوع و کثرتی است که نیاز به بررسی دارد. در روشهای جبران معنوی بین فقها اختلاف نظر وجود دارد. برخی موضوع را مسکوت گذاشته و یا صرفاً به بیان نظرات دیگران پرداخته‌اند و برخی نیز که امکان مطالبه خسارت معنوی را ذکر کرده‌اند، راه حلی برای نحوه مطالبه آن ارائه نکرده‌اند. شاید بتوان دلیل این ضعف را فقدان قانونگذاری مستقل دانست. اهمیت این موضوع از آنجا ناشی می‌شود که این گونه خسارات لزوماً قابل جبران هستند لیکن ملاک دقیق تعیین میزان خسارت معنوی مشخص نیست، در حالی که در بسیاری از موارد وجود آنها به چشم نمی‌آید و اندازه‌گیری خسارت معنوی دشوار است، اما دشوارتر از این است که این غرامت برای این گونه خسارات نامشهود به طور دقیق قابل محاسبه، ترمیم و با پرداخت (مادی) جبران نمی‌شود، هرچند غرامت مادی رایج‌ترین نوع غرامت است. در مرحله فراقانونی (قانون اساسی) این خسارت قابل مطالبه تلقی می‌شود اما در مرحله تقنینی و فرعی همواره مشکل داشته‌ایم. علیرغم تصریح قانون اساسی مبنی بر اینکه در صورت عدم پیش‌بینی خسارت معنوی قابل مطالبه است، قاضی مستقل از دعوی نیست و چون یکی از منابع حقوقی ما مطابق اصل ۱۶۷ قانون اساسی است، قاضی موظف است رسیدگی نموده و حکم هر دعوی را از منابع استخراج نماید.

واژه‌های کلیدی: خسارت، جبران خسارت، معیار، خسارت معنوی، پرداخت مادی.